

Bewustwording rondom antibioticaresistentie groeit

Perspectief voor selectief droogzetten

De standaard droogzetmethode is het goedkoopst.

Selectief droogzetten met antibiotica en een teatsealer voor koeien met een laag celgetal is financieel voordelig op bedrijven met goede mastitisbeheersing.

tekst Martine Barwegen

Tariq Halasa

Henk Hogeveen

Standaard droogzetten met antibiotica is niet op elk bedrijf noodzakelijk, stellen onderzoekers van de faculteit Diergeneeskunde aan Universiteit Utrecht. Mastitis is een van de meest voorkomende en kostbare ziekten bij melkvee. Universiteit Utrecht werkt daarom aan methoden om de kosten en baten van verschillend management rondom mastitis te bepalen.

Promovendus Tariq Halasa ontwikkelde onder begeleiding van onderzoekers Henk Hogeveen, Mirjam Nielen en Tine van Werven een rekenmodel waarin alle factoren die invloed hebben op de kosten van mastitis worden meegenomen, inclusief de productieverliezen door subklinische mastitis. Hierbij werd samengewerkt met CRV en Uiergezondheidscentrum Nederland (UGCN).

Bewust antibioticagebruik

De bewustwording rondom antibioticaresistentie groeit. Het gevaar van resistentievorming in combinatie met de kosten voor het gebruik van antibiotica, heeft invloed op het gebruik van het geneesmiddel. De onderzoekers vergeleken daarom de kosten van vier verschillende droogzettherapieën. De bedoeling van

een droogzettherapie is om tijdens de droogstandsperiode bestaande infecties te genezen en nieuwe infecties te voorkomen.

'In Nederland zetten de meeste boeren standaard alle koeien met antibiotica droog', vertelt Hogeveen. 'Overstappen op een andere droogzettherapie is de verantwoordelijkheid van de melkveehouder. Het gaat namelijk niet alleen om de kosten van droogzetten, maar ook om verantwoord gebruik van antibiotica.' De onderzoeker doelt hierbij op de toenemende discussie over het gebruik van antibiotica in de agrarische sector. 'Het gedrag van individuele veehouders heeft effect op het beeld dat de maatschappij van de hele sector heeft.'

Altijd droogzetten goedkoopst

De onderzoekers vergeleken drie droogzettherapieën met de standaardtherapie. De standaard is alle koeien met antibiotica droogzetten (methode 1). Deze methode werd vergeleken met alle koeien met antibiotica droogzetten en behandelen met teatsealer (methode 2), koeien selectief droogzetten op basis van hun celgetal (waarbij als grenswaarde een celgetal van meer dan 200.000 cellen per ml werd gebruikt) en de overige koeien behandelen met een teatsealer (methode 3) en alle koeien met een teatsealer behandelen en enkele koeien ook op basis van hun celgetal met antibiotica behandelen (methode 4).

Op een bedrijf met honderd melkkoeien onder standaardomstandigheden is methode 1 – alle koeien droogzetten met antibiotica – de goedkoopste methode, zo blijkt uit het onderzoek. De jaarlijkse nettokosten voor mastitis bedragen voor deze methode 8336 euro (tabel 1). Het werken mét een droogzettherapie is goedkoper dan zonder. De jaarlijkse nettokosten als gevolg van mastitis zonder droogzettherapie bedragen 11.041 euro. Hoewel de verschillen tussen de scenario's maar klein zijn, kunnen de kosten per jaar flink variëren van zo'n 2000 tot bijna 19.000 euro per jaar.

Tabel 1 – De jaarlijkse nettokosten van vier droogzettherapieën op een bedrijf met honderd melkkoeien

kosten in euro's	droogzettherapie			
	methode 1	methode 2	methode 3	methode 4
kosten klinische mastitis tijdens lactatie*	4313	4295	4543	4384
kosten subklinische mastitis tijdens lactatie**	2871	2805	3149	3054
kosten klinische mastitis tijdens droge periode	84	77	64	60
kosten droogzettherapie	1068	2126	1166	1434
nettokosten	8336	9303	8922	8932

* = kosten door gemiste inkomsten door melkverlies, medicijnen, dierenarts, arbeid en afvoer van koeien.

** = kosten door gemiste inkomsten door melkverlies en afvoer van koeien.

Omdat de verschillen minimaal zijn, bepaalt de bedrijfssituatie en de persoonlijke voorkeur van de veehouder de methode. Maar de uitkomsten van de berekeningen geven ook aan dat er door de prijzen voor behandeling van mastitis vooral winst te halen is als de veehouder erin slaagt het aantal mastitisgevallen tijdens de lactatie te beperken.

Het aantal mastitisgevallen tijdens de lactatie kan beperkt worden door er voor te zorgen dat tijdens de droogstand het aantal nieuwe gevallen beperkt wordt en de besmette dieren genezen. Een deel van de mastitisgevallen is namelijk gerelateerd aan droogstand en aan afkalven. 'De standaardmethode is op een gemiddeld bedrijf met honderd koeien het goedkoopst, maar als de kans op besmetting met mastitis gedurende de droogstand lager ligt dan gemiddeld, dan is het selectief droogzetten van koeien, methode 3, goedkoper', geeft Hogeveen aan. 'De kosten kunnen dan dalen tot 7890 euro. Biologische boeren moeten volgens deze methode werken.'

Hogeveen vult aan: 'Het toepassen van selectief droogzetten vraagt echter meer van het management van de melkveehouder. Het rechttoe rechtaan toepassen van de volledige droogzettherapie is dan ook beter dan de selectieve droogzetmethode slecht toepassen. Daarom kunnen de veehouders wel wat ondersteuning gebruiken bij de selectieve droogzettherapie.' De faculteit Diergeneeskunde voert gesprekken met CRV om hier uitvoering aan te geven.

Alle veehouders zouden eigenlijk een keer per jaar de droogzettherapie met de dierenarts moeten bespreken, meent Hogeveen. 'Een veehouder kan zich daarbij afvragen hoe zijn dieren uit de droogstand komen en of hij iets moet veranderen of dat hij op het juiste pad zit. Er is voor de melkveehouder economische winst te halen door af te wijken van het standaard droogzetten. Daarnaast blijft verantwoord antibioticagebruik natuurlijk ook van belang voor het welzijn van de sector.'

Het bestuur van ZLTO heeft **Hans Huijbers** (50) voorgedragen als nieuwe voorzitter van ZLTO. Hij is de beoogde opvolger van Antoon Vermeer.

Huijbers, die melkveehouder is in het Brabantse Wintelre, is momenteel voorzitter van de raad van commissarissen van CRV. Hij heeft een lange bestuurlijke carrière achter de rug. In 1993 werd hij voorzitter van KI Zuid, een positie vanwaaruit hij nauw betrokken was bij de vorming van CR Delta in 1998. Sinds die tijd maakt hij deel uit van het hoofdbestuur van CR Delta. Huijbers was bovendien een tijd voorzitter van de Gezondheidsdienst voor Dieren. Als de afdelingsvoorzitters van ZLTO op 16 juni – na de sluitingsdatum van Veeteelt – geen bezwaar aantekenen tegen de benoeming, neemt Huijbers in november 2009 het voorzitterschap over van Vermeer.

Hans Huijbers

Marianne Stoop

Aan Wageningen Universiteit zijn afgelopen periode verschillende personen gepromoveerd. Zo gaat het proefschrift van **Wytze Nauta** over fokkerij in de biologische melkveehouderij. Hij concludeert dat de sector, maatschappij en de biologische bedrijven beter moeten samenwerken om een duurzaam biologisch fokstelsel te ontwikkelen.

Drie personen promoveerden in het kader van het milk genomics-onderzoek. **Anke Schennink** ontdekte dat twee genen een grote rol spelen bij genetische verschillen in de samenstelling van het melkvet. **Marianne Stoop** meldt in haar proefschrift dat het verbeteren van de melkvetsamenstelling mogelijk is door genetische verschillen tussen koeien te benutten. Met de resultaten van het proefschrift van **Jeroen Heck** is het mogelijk om te fokken op koeien die melk produceren met een verbeterde vetzuursamenstelling of die melk produceren waar efficiënter kaas van kan worden gemaakt.